

ویکتوریا نازاد:

ته نیا کاتی ده تونای نازادی، مافو په کسانو بو ژنانی ئیران دهسته بهر بیت که به پیی بایه خه جیهانیه کان، پرواندریته پیگه مروف به دهر له ره گز، نه ته وه، ئایین و نیشتمان.

بهرزو بهرزه یادی تیکوشانی
پیشمه رگه ی شورشگپری کومه له
شهریغه تالی ناسراو به فرزانه

ناشنا بوونی شهریغه تالی له گه ل خه باتی سیاسی دهگه پرتوه بو سهرده می شورشی جه ماوه ری سالی ۵۷ که هیشتا تازه لاوکی کم تمه ن بوو. شهریفی تالی ناسراو به فرزانه له دایک بووی شاری سنه یه. جولانده وی سراسه ری له دژ ریژی ش او فزای شورشگریانه ی نیو شاری سنه، نه ویشی کیشایه ناو نه و خه باته وه به گوپریه ی توانا له خو پیشانندان و نیعترازه کانداه بشداری ده کرد. به هاری سالی ۱۳۵۸ پاش داگیرکردنی شاری ته منی ۱۲ سالیدا که و ته زیندان و له راستی دا زیندان بو نه بو به میدانیکی دیکه له خه باتی سیاسی و زیاتر ناوهریکی کوماری نیسلا می ناسی. فرزانه سهره ری کم تمه ن بوونی له درکندن زانیاری خو راکر بوو. دوی نازاد بوونی له زیندان دریزه ی به خه باتی خویداو ماوه یکی کم له کاری بلاو کردنه وه ی بلاو کراوه و تراکت یارمه تی ته شکلاتی ناو شاری ده کرد. فرزانه پاییزی سالی ۱۳۶۲ به کومه لیک نه زمونی خه بات و تیکوشان سهره ری ته منی کم له شار هات دهره و به ریزی پیشمه رگه ی ته کومه له په یوه ست بوو. دوی تیپر کردنی دهره ی ناموزشی سیاسی نیزامی له یه کیک له واحد رکان سازمان درا و ه ولی دا له مه یدانه تازه یه دا ژور شت فیتر بیئت. شهریفه و ه کوو هه موو تیکوشه رانی نیو کومه له ده یزانی بو گیشتن به نیدایه کی نازاد و بهر ابرو به دبه اتنی په کسانو نیده کوشی. نه و سهر بهو نه سل له ژنانی کوردستان بوو که ههر له سهره تای ژنایه وه له گه ل سوننه ت و یاسا و کولتوره دوکه و توه کان ناشنا بیوو و نه وانه کوسپیک بوو له بهر ده میدا بو گیشتن به مانای راسته قینه ی ژنانی نازاد. کم نین نه و ژنانه ی خه باتی سیاسی و له دژ دوکه و تویی و کویلیه تی شیعاریان داو خه باتیان بو کرد. نه وان ریگا خوشکهر بوون بو نه وه کانی دیکه ی کوردستان تا خه باتی خویمان تا گیشتن به رزگای په کجاری دریزه پی بدن. فرزانه روژ له گه ل روژ ناستی وشیار ی و تیگه یشتنی دهره سهره وه و به فیداکاری و له خو بوردویی له سه نگه رگه کانی شپه له گه ل هیزه کانی کوماری نیسلا می ناماده دبووو و نمونه ی ژنه پیشمه رگه یکی نازاد بوو. شهریفه دوی ماوه یه ک بهر پرسه ی ته تداروکاتی له دهسته یه ک بهر پرسه رگه کانی پی سپیدرا و له نزم پیدانی کاروباری تداروکاتی دا دوریکی بهرچاوی گپرا. ههروه ها په کیک له و که سانه بوو که به دهرس وتن به هواسه نگه رانی روژی سهره کی هه بوو.

راستی بیت یاسا بهرته تیه کانی کوماری نیسلا می له ناوهری کادو به پیی شهرعی نیسلا می، بو مانسه وه ی دهسه لاتی سیاسی و تاقانه و هه تاهه تایی مه ندیل به سهره شیعیه کان و فقهیه کان په سهند کراوه، داریزه رانی نه م یاسایه بو گه یشتن به م نامانجه نیزامیکی وه ایان بیت هیناوه بریتی له قوه ی موقه نه نه، نیجریسی و قه زایی که که لیتیک بو ته فسیرو لیکولینه وه و به شداری له دهسه لات بو "نه وان" تر "ناهیلتیه وه. له م نیزامه داریزه نک به سهره موو هیزه نیزامی و نینزامی ولات و دامه زراوه دهوله تیه کان، به لکوو به دانان یان "هه لیزاردن" ی راسته وخو یان ناسا راسته وخو ی بهر پرسه هیزه

ویکتوریا نازاد

ویکتوریا نازاد هلسوروی سیاسی و بوواری ژنان، سالی ۱۳۴۲ ی هه توی له ئیران چاوی به ژین پشکورت. خاوه نی بریو نامه ی به کار نیلیسی زانستی تاقی کاری له زانکوی "باکو" و ههروه ها به کار نیلیسی له زانکوی "نرسینگ گوتنبرگ" ی سویده. ویکتوریا نه ندای پیشووی جریکه فیدایه کانی خه لقی ئیران و پاشان نه ندای ریکخواری فیدائیان "نه کسه ریته" و نه ندای پیشووی شووری ها و نا هه نگه یه کیه تی کوماری خو زه کانی ئیران بووه. ناوبرو نه ندای ریکخواری لیکورنی نیکونه ته وه ی سویده به شی ژنانه و نووسراوه و بهر مه می زوری سهره تیه کان به کیشه کانی ژنان و کومه لگی ئیران هه یه. نه وه ی که له لاپه ری ژنانی ناسی روژه لات ده بیینن هه لیکخواریکی دهی فارسی و توویژیکه له گان ویکتوریا نازاد سهره تیه کان به گه لاله ی پیشنیار کراوی پشتیوانی له خیزان.

سازدانی / سهری به مه می

گه لاله ی پشتیوانی له خیزان که ماوه یه که له مه و پیش له لاین قوه ی قه زاییه راده ستی دهوله ت و پاشان مه جلیس کراوه، بووه ته جی باسو گفتگو له نیوان هلسورویاوی بزورتنه وه ی ژنانو داکوکیکاری مافی مروف. به لام نه وه ی راستی بیت له بهرچاوی نه گرتنی مافی مروف له یاسا بهرته تیه کانی کوماری نیسلا می. خاتوو ویکتوریا نازاد سهره تیه کان به یاسای بهرته ی کوماری نیسلا می و به تاییه ت یاسای په یوه نندیدار به ژنان رای وایه که: یاسا بهرته تیه کانی کوماری نیسلا می به گشتی پیروه ی روانگه یه کی سوننه تین و له نوسینی یاسا، زالفانه هه لیس و که و ته له گه ل نازاندا کراوه. یاسای بهرته تی دهسه لاتیکی نایینی نه توانیت مرزه به خشی بهر ابر ی ژنو پیاو بیت به تاییه ت له ژنانی خیزانیدا. نیزامی حقوقی خیزان له ئیرانی نه مروف به شیوه یه که که ژن و ه کوو دایک، مندال و هاوسه نه منیه تی قه زایی نییه. دهنگه هه لیری ژنان له م دوخه به شیوه یه کی جدی، بوونی هه یه و نه م نیزامه نه مرویی و ولامده ره وه ی داخوازیه کانی نیستای کومه لگا نییه. ته نانه ت له یاسای سزادانی شدا هه لاوردن هه یه. له دیه، ژن نیوه ی پیاوه. به م پییه ش له یاسای خیزانو میرات و شاهیدی پله دوو بوونی ژنان به رسم ی ناسراوه و نه مش گریدر اوه به که م عه قلی و نه بوونی ته تشخیص و لیکدانسه وه، ژنان له دواوه ری و نه دهسه لات له گه ل پیاوان بهر ابره نین. به لام له سزای بهر ده یاربان به توانی خو شه ویستی به دهر له نیزه و اوچ پیاو تا سنگو ژن تا ناخی چال ده گرتیت. بو نه وه ی نه توانیت خو ی له دوخه دهر یاز بکات، چونکه له شی ژنان که ره ستی شه ی تانه و شه هوانیه. یاسای نیسلا می بو سهرکوت کردنی شه ی تانو و بهر پیش بردنی کومه لگا له ریگه ی عه فاف و ته قوا، نیزه و اوچ داناو ههر چه شنه پیوه ندیبه کی به دهر له وه قه دهغه ی و تاوانبار سزا ده درتیت. له م یاسایه دوو ژنه و چن ژنه و سیغه، که ریگه ی شاری بو پیاوان ده کاته وه و ههروه ها سزای قورس له سهر ری ژن بوو لانه دان له عورفو شاره و یاسای نیسلا می ته اوروکه ری په کرتن. چاودری کردنی له شی ژن، کلیلی راکرتنی ره وته که یه. حجیابی نیسلا می و ژره ملی نیشتانه ی دهسه لاتی پیاوسالاره که له ریگه ی یاساوه ده بیته بکه رو له هه موو بورا ده کانداه به کار دهریت و پریوپاگهنده ی بو ده گرتیت. یاسایه که ژن به بی توانا، لاوازو نیوه ی پیاو داده نیت و دابو نه ری تی پیاوسالاری به هیزه دکات. به پی نه م یاسایه ژن به بی نیزی پیاو (بیرا، باوک، میرد)، ناتوانیت سهره بکات یان له دهره وه ی مان کار بکات.

مه حکوم دهرکان. له سهره تادا به لینی کهرامه ت و بهر ابره ی به ژنان درا به لام پاش تیپر بوونی زیاتر له دوو ده یه نیو له تمه نی نه م ریژه ژنان له دوو خاله و ژورشتی تر بیهرین. له روانگه ی یاسا بهرته تیه کانی کوماری نیسلا می په سهند کراری سالی ۵۸، پیناسی ژنان و مافی نیسانی ژنان ته نیا له ناراسته ی بنه ما نیسلا میه کانه وه و مه شروعه. به کریگریاوان و پاسه وانانی رژیم بهر ده وام ناماده نو له ژیر ناوی خه بات له دژ فسادو بی حجیابی خه ک سهرکوت ده کن. چریکی گرتن و له بهر تید کردن، یان هه لاتن و دانی بهر تیل شتیکی ناسایه که روژانه روو نه دات. سهرکوتی ره گه زوی قه دهغه بوونی تیکه لاری ژن و پیاو بووه ته نامرازیک بو داسه پانندی دهسه لاتیکی ره ها که خه لکی تیدا له بهرته تی ترین مافی مروف بیهرین.

کومه لایه تی، کولتوری، سیاسی و شارو مهنده ی کانی خه باتی ژنان هه لانه دهات. له راستیدا ژوری هه ره ژوری دهسه کوه ته کانی ژنانی ئیران له هه موو بواریکندا، له گه ل نژایه تی نیزامی پیاوسالاری و دوکه و توه بهر وه روو بوو. به لام له ره وتی نالو گوره کانداه خیزاریکی بی وینه ده ییندرا که مرزه ی دهسه کوه تی زیاتر بوو له داها تودا. کوماری نیسلا می له سهره تادا هه لاتیکی ژوریدا بو زوت کردنی ماف و نازادیه کانی ژنان. نه م هه ولانه ش هه م له نیزامی حقوقی و یاسایو هه م له پراتیکا خو ی نواند. دهسه لاتی ریبه ری نه م نیزامه، هاوکات له گه ل به کرده وه دهره ی تانی نه و یاسا و ریسیانه که ژوریش نه نووسراو بوون و لیکدانسه وه جیاواز له یاسای بهرته ی و یاسا ریسیانکی کوماری نیسلا می به سستی یاسای و حقوقی بو نه م هه ولانه پیک هیتا. به کرده وه ش کوسپو له مپه ری خسته سهر ریگی ژنانی کومه لایه تی و شارو مهنده ی ژنان و له وانه حجیابی ژوره ملی، ریگه ی که ک و هر گرتنی ژنانی له ژوریک له مافو نازادیه کان بهر به ست کردو به ناشکرا پله و شوینی ژنانی وک مروفتیک له بواری سیاسی، نیداری، کومه لایه تی و بنه ماله ییدا هیتا یه خوار. یاسای بهرته ی کوماری نیسلا می دهره ته قشش ژنان له بواره کومه لایه تی و خیزانیه کانداه بهر ته سک ده کاته وه بو کومه لیک وشو پیناسیبه کی سوونه تی. بو نمونه به پیی نه سلای بیسته می نه م یاسایه "هه موو خه ک چ ن چ پیاو به یه ک راهه یاسا پشتیوانیان لی ده کات و هه موو مافیکی نیسانی، سیاسی، ناوبری، کومه لایه تی و کلتوریان به له بهر چاو گرتنی یاسه نیسلا میه کان هه یه". نه سلای بیست و یه که میش جخت ده کاته سهر نه وه که دهوله ت "مافی ژنان له هه موو بواریکندا به پیی شهرعی نیسلا مابین بکات... و بو گیشتن به م نامانجه بارووخیکی له م چه شنه بره خستی نیئت: (۱- پیک هیتانی به سستییک بو که شکیه کسایه تی ژنو زیندو کردنه وه ی مافی ماد ی معنه یی ژن. ۲- پشتیوانی له دایک، به تاییه ت له دهره ی حامیله بوونداو سهره ره شتی مندال و پشتیوانی له مندالانی بی سهره ره ست. ۳- بنیادنانی دادگای سالج بو پاراستنی بهرزه ونه ندیه کان و بهر ده وای خیزان. ۴- بیعی تاییه ت به بیوه ژنان و ژنانی په که و ته و بی سهره ره ست...)

شایسته هه مووی به مرچی "به ریوه بردنی شهرعی نیسلا م". نه م مرچانه به ناشکرا بو گه پانه وه ی ژنانه بو ژوره دسته یی له سستیبه میکی باوک سالاری و دانسانی بهر به ست له ژنانه یاندا، نه و بهر به ستانه ی که ژنان به دریزی ده یان سال خه باتیان بو ی کرد تا توانیان خو یانی لی رزگار بکن. گه لاله ی جه نایه ت له دژ خیزان و ه کوو یاسایه که که له نیسلا م و شاره دا هه یه، ته نیا جیاوازیه که شی نه وه یه که نه و یاسایانه بو دهرانیک نووسراو بوون نیستا نیتمه له چاخی بیست و یه کدا ده ژین و به بریوی دهسه لاتدران نو ی بوونه وه یه!!! په که م هه نگاری کوماری نیسلا می بو به ریوه بردنی نیسلا م یاساگرندی "یاسای پشتیوانی له خیزان" بوو، یاسایه که که پاش خه باتی ده یان ساله ی ژنان ۱۵ سال پیش به دهسه لات گه یشتنی کوماری نیسلا می په سهند کرا بووو هاوتای له بواری گهرانتی مافی ژن و نازادی ژنان، نیستاشی له گه ل بیت له ژوریبه کومه لگا نیسلا می و روژه لاتیه کانداه ناکوه یته بهرچاو. به یاساگرندی یاسای پشتیوانی له خیزان، بووه هوی له دست دانی نه و راده یه له مافی ژنان که به خه باتیکی بی وچان دهسته بهریان کردبوو: مافی هاوسه رگری و ته لاق، سهره ره ستی مندال، مافی کار کردن، نازادی سهره فر کردن و شاهیدی. یاسای سهراننی کوماری نیسلا می که شتیکی نیه جگه له حوکمی حد، قه قاسو و ته عزیز له نائینی شیعه، ژنانی بهر وه رووی سهره ی قورسو نامر فوانه له وانه بهر ده باران کرده وه. گه لاله یه که نیستا له ژیر ناوی "پشتیوانی له خیزان" که به راستی ده بیت ناوی بیینن جه نایه ت له دژ خیزان درلوه ته مه جلیس، شتیکی نییه غه بری سوگایه تی کردن به ژنان نه بیت. کام پشتیوانیه له خیزان کاتیک ژن و ه کوو دایک یان هاوسه، نه منیه تی کومه لایه تی و حقوقی نیه.

به لام خه باتی ژنان هه ره ره دره وامه روژ له گه ل روژ پانتاییه کی زیاتر داده گرتیت. به بریوی هه ندیکه که س ریگه چاره ی دابین کردنی ماف و نیسلا می به ریگه چاره ی راهه گرتنی نوییه له شهرعی نیسلا م. له پراتیکندا نه که هه ژنانی ئیران، به لکوو ژوریک له ژنانی ولاته نیسلا میه کان بو پیاوان ده ستیان داوه ته لیکولینه وه و چاوخشانن به سهره مندیک له و حوکمه شهرعیانه دا. خاتوو ویکتوریا نازاد له سهر نه و بریویه دایه که نه م چه شنه پیداجوونه وانه ته نیا کاتی ده تواسی نازادی، مافو یه کسانو بو ژنانی ئیران دهسته بهر بکات که به پیی بایه خه جیهانیه کان، پرواندریته پیگه ی مروف به دهر له ره گز، نه ته وه، نایین و نیشتمان. روونه که نه م چه شنه پیداجوونه وانه به سهر نیزامی حقوقی و نایینی دهسه لاتدران به سهر یاسا بهرته تیه کانی کوماری نیسلا می ته نیا دژوار به لکوو نه گونجاو مه حاله. نه وه ی